

Sociaal Zorgpad Roken tijdens de Zwangerschap

1. Doel en toepassingsgebied:

Het zorgpad roken is ontwikkeld voor zorg aan:

- Zwangere cliënten vanuit de eerste en tweede lijn.
- Vrouwen die (kort) voor de zwangerschap zijn gestopt met roken te ondersteunen bij deze stap.
- Vrouwen die roken tijdens de zwangerschap te begeleiden bij het stoppen met roken in zowel de verloskundigenpraktijk als in het ziekenhuis.

2. Achtergrondinformatie opbouw zorgpad

Niet roken tijdens de zwangerschap voorkomt 10% van de grotere zwangerschapcomplicaties. Roken is een belangrijke risicofactor bij miskraam, buitenbaarmoederlijke zwangerschap, laag geboortegewicht, vroeggeboorte, placentaloslaten en intra-uteriene sterfte. Het Zorgpad Roken is opgebouwd naar het SITU model (Situatie Indicatiestelling Toewijding Uitvoering)(1).

In het zorgpad wordt grofweg onderscheid gemaakt tussen twee groepen zwangere cliënten:

- Zwangeren met roken als enige risicofactor voortkomend uit de R4U;
- Zwangeren die roken maar ook één of meerdere psychopathologische risicofactoren hebben.

Simpel rook probleem:

Een zogenoemd 'simpel rookprobleem' duidt op zwangere vrouwen die recent begonnen zijn met roken, weinig roken (≤ 5 sigaretten/dag), de partner niet rookt en/of aangeven op korte termijn te willen stoppen met roken. Voor deze groep vrouwen is begeleiding met de V-MIS een optie (2). Getrainde verloskundigen doen dit vanuit de praktijk. <http://www.rokeninfo.nl/professionals/beroepsgroepen/verloskundige-zorg/vmis>
In het HMC-Westeinde heeft een getrainde verpleegkundige deze rol en doorloopt een aan de V-MIS vergelijkbare Stimedica protocol. Bij de huisarts is veelal een praktijkondersteuner getraind in het begeleiden van stoppen met roken. De zwangere cliënt kan ook daar naar toe verwezen worden. De keuze voor groeps- of individuele behandeling is aan de zwangere cliënt zelf.

Moeilijk rookprobleem:

Dit duidt op de groep vrouwen waarbij intensievere begeleiding noodzakelijk wordt geacht om te stoppen met roken. Echter is hier in de literatuur geen eenduidig bewijs voor. Voor deze groep zwangere vrouwen ligt de regie bij de zorgverlener: u bepaalt welke aanpak het meest passend is voor uw cliënt.

Roken en meerdere psychopathologische risicofactoren:

Voor de zwangere vrouwen met een of meerdere psychopathologische risicofactoren is het raadzaam om externe deskundigheid in te schakelen door een psychiater en/of gynaecoloog.

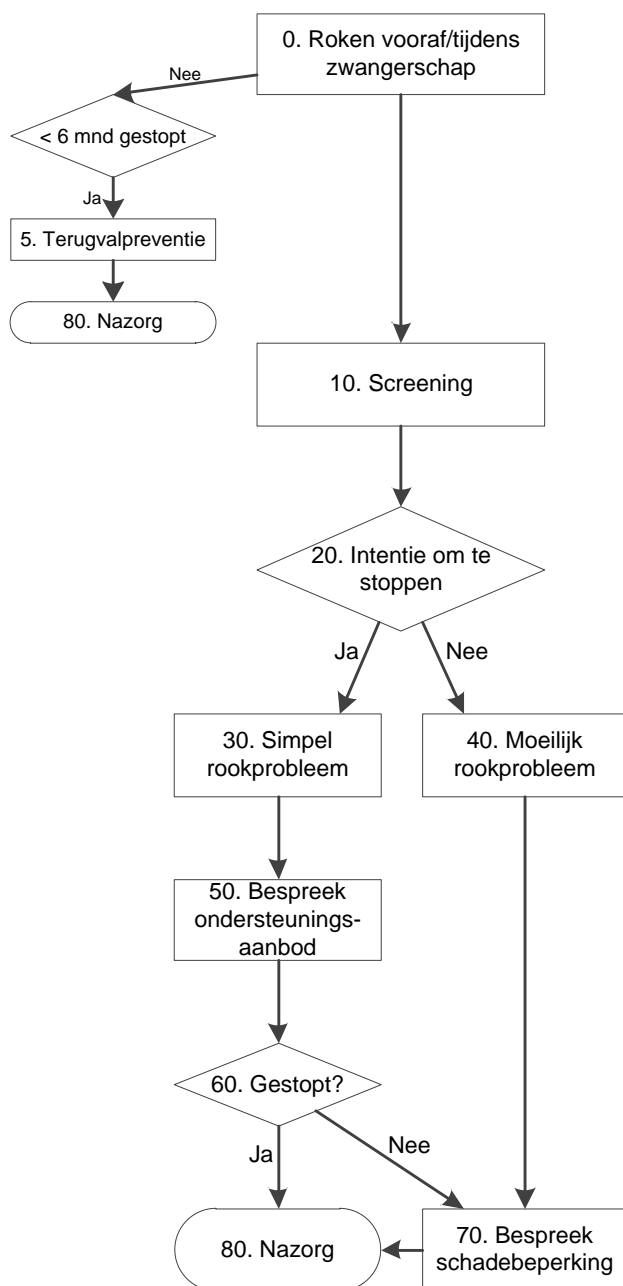
Ondersteuning bij stoppen met roken is onderdeel van de basisverzekering, informeer naar voorwaarden.

Ondersteuning	
Zelfhulp	Zelf aan de slag, al dan niet met ondersteuning van een website: www.stoppenmetroken.com of stoppen m.b.v. een app (Iphone/Android).
Telefonisch	www.rookvrijookij.nl (Sinefuma met telefonische coaching, speciaal voor zwangere cliënten).
Individueel	Bij verloskundigen of verpleegkundige die in Zuid-Holland zijn ingeschreven in het kwaliteitsregister: Stoppen met roken (V-MIS). www.rokeninfo.nl/publiek/info-over-stoppen/hulp-bij-stoppen/adressen . In het HMC-Westeinde is ondersteuning bij het stoppen met roken mogelijk via de poli gynaecologie door de verpleegkundige die hier in is geschoold.
Individueel	Bij de huisartsen door praktijkondersteuners die daarvoor een training hebben gevolgd voor NHG standaard Stoppen met roken (H-MIS). Voor adressen kijk op: http://www.rokeninfo.nl/publiek/info-over-stoppen/hulp-bij-stoppen/adressen
Groepstraining	Op dit moment zijn er geen groepstrainingen bekend in Den Haag
Begeleiding	www.aotinstituut.nl/stoppen-met-roken-den-haag.html

3. Bronnen en informatie

- www.rokeninfo.nl/publiek, www.deverloskundige.nl, www.knov.nl/vakkennis-en-wetenschap/tekstpagina/258/tabak-roken/
  - Folder: 'Wat je moet weten over alcohol en roken vóór, tijdens en na de zwangerschap'
  - Handreiking beleid voor begeleiding stoppen met roken binnen het verloskundig samenwerkingsverband <http://assets.rokeninfo.nl/docs/a6872a49-b263-4096-a3da-b1cb9ded047f.pdf>
1. Quispel C. Interdisciplinair Praktijk protocol – Maasstad Ziekenhuis. Zwangeren met psychiatrische of psychosociale problemen, waaronder middelengebruik: opsporing en zorgtoeleiding. Werkgroep Zwangerschap & PPM, 2011.
  2. Stivoro, Stoppen met roken met hulp van de verloskundige, Handleiding voor verloskundigen De V-MIS, 2008

Sociaal Zorgpad Roken tijdens de Zwangerschap

0. Tijdens intake wordt rookgedrag altijd besproken, zowel in de eerste als tweede lijn.

Bij roken begeleidt de verloskundige de zwangere cliënt, of wordt de zwangere doorverwezen, net als in de tweede lijn, naar een verpleegkundige (HMC-Westeinde) of een praktijkondersteuner huisarts (POH), geschoold in begeleiding stoppen met roken.

5. Terugvalpreventie tijdens zwangerschapscontroles regelmatig bespreken.

10. Rookprofiel vaststellen volgens V-MIS <http://www.knov.nl/vakkennis-en-wetenschap/tekstpagina/258/tabak-roken/> of Stimec methode.

20. Bespreek motivatie om te stoppen, gevolgen van roken op zwangerschap.

30. Start V-MIS of Stimec methode.

40. Zorgverlener neemt de regie. Deze blijft de gevolgen van roken bespreken, achterhaalt barrières en plant groei echo's. Afhankelijk van resultaat wordt beleid gemaakt.

50. Plan stopdatum en regel begeleiding, benoem de hulpvormen, maak planning. Kijk samen met zwangere of er een passend hulp aanbod is. Individuele aanpak, intensieve individuele aanpak of groepsaanpak. Begeleiding bij stoppen met roken wordt vergoed door de zorgverzekeraar.

60. Bespreek ervaring, benadruk zelfvertrouwen en heb aandacht voor terugval.

70. Probeer schade te beperken, benadruk gevolgen, ook na de bevalling. Bespreek gevolgen roken voor zuigelingen, plan groei echo's, blij positief.

80. Bespreek altijd terugval, wijs op behaalde resultaten.

□ = Proces

◇ = Beslissing

▭ = Document

○ = Afsluitproces